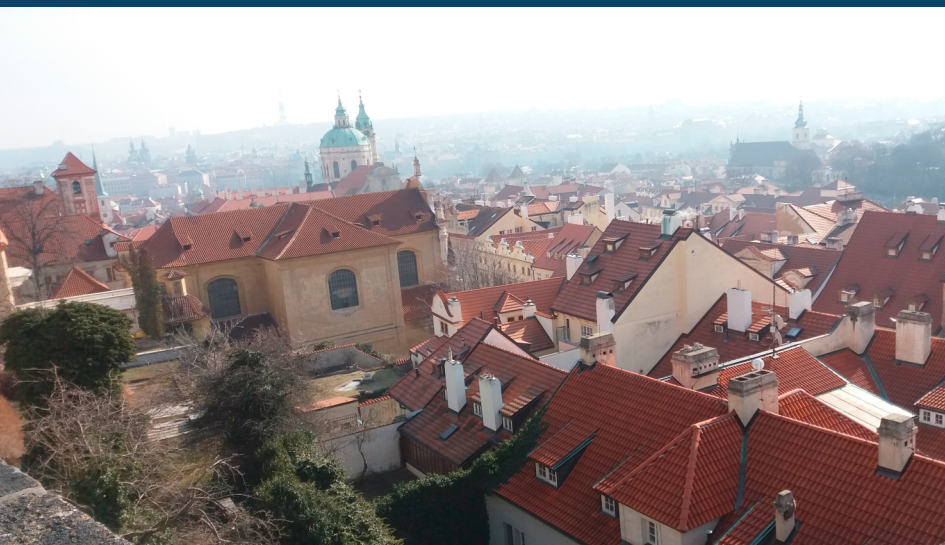

Mikko Roivas

Hiljainen kuume

Kolkovna

Stepan Piskacek käveli kohti liikuntasalia. Hänen äitinsä oli kuollut ja kuopattu, eikä hänen tehnyt mieli pelata sählyä. Hän pelasi Spartan sählyseurassa Tshekin pääsarjatasolla. Otteluun tuli olla valmistautunut, hakenut vikkeliä ominaisuuksia, olla reipas ja valpas. Hän oli kaikkea muuta.

Stepan ajatteli vain tulevia muutoksia elämässään. Hänelle oli jäänyt vuokrataksio Karlinista ja pieni summa perintöä. Hän ajatteli elävänsä muutaman kuukauden mukavasti, mutta häntä harmitti, ettei hänellä ollut töitä. Joskus tulisi hetki, jolloin hän tarvitsisi työpaikan. Hän ei enää opiskellut, sillä hänen henkinen laiskuutensa ei sietänyt opintoihin tarvittavaa sinnikkyyttä.

Salissa oli täysi tohina päällä, kun Stepan asteli paikalle. Meneillään olivat lämmittelyt, mutta Stepan mietti vain asuntoa ja edesmennyttä

äitiään. Hän ei kuulunut joukkueen luottopelaajiin, mutta sai silti peliaikaa suhteellisen mukavasti. Hän veti Spartan pelipaidan ylleen ja solmi jumppakenkien nauhat kiinni, venytti keltaisen hikinauhan otsalleen. Joukkueessa pelasi Jiri Holecek, joka oli Stepanin hyvä ystävä. Itse asiassa tämä oli hänen ainoa ystävänsä. Jiri oli myös paikalla ja oli myös yksi joukkueen parhaista pelaajista. Hän voitti kausi toisensa jälkeen joukkueen sisäisen pistepörssin ja oli ratkaisupelaaja kevään pudotuspeleissä, sillä hänen asenteensa ja suhtautumisensa peliin oli loistavaa.

Karlin oli rauhallista seutua. Siellä oli yleensä kovin hiljaista, eikä autioilla kaduilla kulkenut muuta kuin silloin tällöin muutama keskustaan menossa oleva auto. Alueella oli muutamia pieniä baareja ja pubeja, joissa istuivat paikalliset aamupäivästä iltamyöhään katsellen jalkapalloa ja jääkiekkoa.

Tuli Stepanin vuoro mennä kentälle, mutta

hän tunsu kuinka hänen jalkansa eivät kantaneet ollenkaan. Muuttuneet tosiasiat saivat hänet lukkoon. ”En ole nyt pelituulella, jään vilttiin”, Stepan sanoi valmentajalle ja jatkoi ”olen liian väsynyt”.

Siinä vaihtoaitiossa peliä seurattaan Stepan ajatteli edelleen syvemmin ja syvemmin. Hänen ajatuksensa takkuuntuivat ja hänen sydämensä hakkasi rintakehässä kiivaammin kuin koskaan ennen hänen elämänsä aikana. Mitä hän tekisi? Mistä hän saisi työpaikan? Mitä hän alkaisi tekemään?

Karlinin asunto oli kauniisti sisustettu. Kalusteet olivat muhkeita ja arvokkaita. Äiti oli tehnyt töitä Unkarin suurlähetystössä, jossa oli ollut jokapaikanhöylä, joka oli tehnyt erinäisiä pikku töitä. Häntä oli arvostettu, koska hän ei koskaan valittanut mistään, eikä juuri ollut koskaan eri mieltä pomojen kanssa. Äiti oli tullut hyvin toimeen ja kasvattanut yksin Stepanin, joka oli

ainakin nuorena kärsinyt isättömyydestä. Poika oli oireillut, mutta muutaman terapiakäynnin jälkeen psykoterapeutti oli ollut sitä mieltä, ettei poika ollut mitenkään erikoinen tai päästään vialla.

Sitä miten äiti oli päätenyt suurlähetystöön, ei Stepan tiennyt. Äiti vain oli aina ollut töissä siellä, kuulunut kalustoon, eikä hän ollut koskaan asettanut sitä kyseenalaiseksi tai edes kysellyt sen tarkemmin.

Sparta meni johtoon. Joukkueen paras maalintekijä iski komean osuman, mutta Stepan ei osannut iloita siitä. Yleensä hän olisi tuulettanut ja huutanut maalin kunniaksi, mutta tuolloin hän ei siihen pystynyt. Hän ei saanut päähänsä, miksi edelleen istui vaihdossa, jos hän ei kerran pystynyt pelaamaan. Valmentajakaan ei sitä kummastellut, sillä hän ajatteli, että Stepan osoitti mallikasta asennetta kannustaessaan omiaan voittoon. Ensimmäisen erän jälkeen Stepan ilmoitti valmentajalle, että menisi katsomoon. Shortseissa

ja pelipaidassa istuminen oli kylmää. Hän tutisi vilusta. Katsomossa hän mietti, ettei hänellä ollut kiire asunnolle. Yleensä pelin tai harjoitusten jälkeen hän meni Jirin kanssa muutamalle oluelle Kolkovnan ravintolaan. Se sijaitsi espanjalaista synagogaa vastapäätä Josefovin kaupunginosassa.

Toisessa erässä Sparta siirtyi kahden maalin johtoon. Bulldogs Brno ei saanut mitään aikaan ja näytti siltä, että se luovutti varsin ystävällisesti. Stepania ei tarvittu voittoon, vaikka hän halusi niin ajatella. Kausi oli ollut pitkä ja näytti siltä, että Sparta ylsi pudotuspeleihin. Oli toukokuun viides päivä ja Spartan joukkue oli yhtä pirteä ja viriili ryhmä kuin Vltavasta nouseva harmaa aamu-usva.

Toisessa erässä Stepan yritti ajatella sitä, miksi hänen isänsä oli jättänyt hänet ja äidin aikanaan oman onnensa nojaan. Ottelussa oli kova vauhti, mutta silti peli vaikutti mustavalkoiselta hidastetulta filmiltä. Pelaajien askelet olivat kuin astronauttien loikat kuussa. Palloa hän ei nähnyt,

eikä järin mitään yhdenmukaista johdonmukaisuutta. Pallo poukkoili puolelta toiselle ja katsomon taustalla kuuluvat huudahdukset ja aplodit vain säestivät tuota epätarkkaa tunnelmaa. Vaikka Stepan ei ollutkaan mikään julkkis, hänestä tuntui, että suuri osa katsojista tiesi hänen olevan yksi spartalaisista, kaupungin ylpeyden satureista.

Stepan tunsi olevansa huteran olotilan ytimessään. Äidin kuolema oli murtanut hänet niin henkisesti kuin fyysisesti. Suru teki hänen ruumiinsa veltoksi ja hän pelkäsi oman mielenterveytensä puolesta. Mutta koska hän ajatteli noin ja oli varautunut mihin tahansa, hän piti itseään toistaiseksi pelastuneena. Niin kauan oli toivoa, kuin hän tunnisti omat surkeat tunteensa.

Kolmannessa erässä Stepan päätti alkaa etsimään töitä vakavissaan. Hän oli antanut itsensä ajautua lähes syrjäytyneeksi. Hänen ainoat

terveyttä ylläpitävät toimensa olivat nuo hämyiset illat Kolkovnassa Jiri Holecekin kanssa ja sählyporukassa lähinnä pyöriminen vailla varsinaista tavoitetta tai maalia parempana pelaajana. Hänelle sähly oli mukava harrastus, mutta sitä hän ei kieltänyt, että nuo muutamat kerrat viikossa tekivät hänet niin onnelliseksi kuin saattoi kuvitella. Harjoitukset ja ottelut pitivät hänet kuosissaan, ja olivat usein koko päivän ainoat kontaktit muihin ihmisiin.

Jiri Holecek opiskeli toista vuottaan Kaarlessa ja teki silloin tällöin töitä musiikkikaupassa. Hänen tehtäviinsä kuului levyjen hyllytystä ja siivousta, mutta suurin syy siihen oli se, että hän sai palkan lisäksi kerran kuukaudessa valita jonkin albumin, minkä tahansa, uuden tai vanhan. Hän opiskeli kielitieteen laitoksella ja hänestä oli tulossa kovaa vauhtia äidinkielen opettaja.

Ottelu päättyi, mutta Stepan ei ollut saanut ajatuksistaan rauhaa. Hän mietiskeli

tulevaisuuttaan ensi kertaa kriittisesti. Mitä se oli tuomassa? Miksi hän tunsu olevansa niin avuton? Kuten yleensä, Stepan ja Jiri kävelivät leppoisasti Kolkovnaan. Stepan näki, että Jiri teki vaikutuksia, missä vain liikkui. Nuoret naiset eivät saaneet katsettaan irti hänestä ja tuntuivat mittailevan nuorukaista kiireestä kantapäähän. Jiri oli kyllä komea, tumma ja tulinen olivat hänelle taikasanoja, joilla hän hurmasi lähes kenet hyvänsä. Pientä – tai oikeastaan suurta – kateutta Stepanissa herättänyt kielitieteilijä ei seurustellut, mutta ei hänen tarvinnutkaan. Hän sai seuraa, meni minne tahansa. Hän sai levittää naisten jalkoja niin paljon kuin tahtoi. Kuitenkin hän onnistui säilyttämään poikamaisen ja kohteliaan käytöksen. Stepan puolestaan oli enemmänkin murehtija, jos Jiri oli suorasukainen ja joskus jopa ankara ja armoton.

Kolkovnassa he istuivat pöytään. He joivat olutta, vaikka Stepanista olut maistui lähinnä likavedeltä. Sellaiselta, joka muodostuu vanhan

saippuanpalasen ja haalean veden sekoitukselta. Yleensä heidän keskustelunsa kosketti naisia, yleensä urheilua ja vain harvoin sitä, mitä Jiri teki pyyteettömästi ja antaumuksella tai siitä millainen hänen perheensä oli. Jiri ei koskaan puhunut itsestään. Se oli harvinaista, kun oletti, ettei mies ollut kuitenkaan mikään tuppisuu, vaan joskus jopa puhelias. Naiset olivat hänen elämänsä eliksiiriä, hänen voimajuomaansa, mitä hän lappoi kaksin käsin. Tuo taikajuoma piti hänet valppaana kaikelle turhanpäiväiselle. Naiset pitivät hänet myös ruodussaan. Miksi ei olisi käyttänyt hyväkseen viehätysvoimaansa, jos se kerran pursui hänestä niin luontevasti ja luonnollisesti? Hänen äitinsä oli ollut kokki ja hänen isänsä oli pitkän päivätyön tehnyt koneteknikko valtion palveluksessa. Kumpikin oli jo eläkkeellä, mutta Jiri ei koskaan puhunut heistä ja Stepanista tuntui, ettei hän pitänyt heistä kummastakaan. Stepan ei ollut tavannut heitä, ja Stepanista tuntui, että Jiristä oli tulossa sukunsa korkeimmalle koulutetuin mies.

Hänestä tulisi hyvä opettaja, mutta hänen menneisydessään oli jotakin karmivaa, ajatteli Stepan.

Myyntitykki

Muutamien tuota seuranneiden päivien ajan Stepan yritti saada päähänsä, miksi hän tunsu olonsa niin kovin yksinäiseksi. Hän kävi Kolkovnassa itseksensä, ei vain Jirin kanssa. Perintö riitti tuskin kuukaudeksi, eikä hänellä ollut rahaa maksaa kuin yhden kuukauden vuokra. Hänelle tuli tavaksi tehdä pitkiä kävelylenkkejä ja pistää mieleensä noita tuhansia torneja, joita oli ripoteltu sinne tänne kaupunkia. Hän piipahti ravintoloissa ja nautti yltäkylläisistä ruuista ja juomista. Hän ei ostanut ruokaa kaupasta ja tehnyt varsinaisesti ruokaa itselleen, vaan hän tuhlassi omaisuutensa kalliisiin ravintoloihin. Kotona hän piti vain leipää ja kahvia. Se riitti.

Hän yritti mietiskellä uusia näkökulmia omaan elämäänsä. Hän oli havainnut, että hänen sosiaalinen elämänsä, ihmissuhteensa ja tilanteensa, joihin hän omasta halustaan tai vahingossa oli ajautunut, muuttuivat radikaalisti. Hän tunsi alemmuutta ja arvottomuutta. Hän ei tuntenut olevansa erikoinen ja sen tähden tärkeä ihminen, nuori mies, parikymppinen. Hän ajatteli asioita niin paljon, ettei nähnyt niistä uloskäyntiä ja lopulta hän masentui. Hän kaipasi äitiään, mutta toisaalta ei ollut valmis etsimään todennäköisesti elossa olevaa isäänsäkään. Huhujen mukaan mies olisi muuttanut kymmeniä vuosia sitten Amsterdamiin. Stepan ei tiennyt Hollannista muuta kuin kahvilat, joiden ruokalistoilta saattoi tilata huumeita. Jotenkin hänestä tuntui, että hänen isänsä olisi yksi heistä, jotka käyttivät huumeita. Yksi heistä, jotka istuivat aamusta iltaan kapakassa pössytellen hasista ja marihuanaa.

Noina hetkinä, kun hän ajatteli vanhempiaan,

hän oivalsi, että hänen elämänsä ei ollut ollut mitenkään menestystarina. Hän oli opiskellut peruskoulun, mutta pitänyt sen jälkeen sapattivapaan, mutta sitten ei ollutkaan saanut asiakseen hakea mihinkään ammattikouluun. Hän oli jäänyt yksin. Hän ei kuulunut mihinkään muuhun yhteiskunnassa kuin sählyjoukkueeseen, josta siitäkkin hän oli tekemässä loppua.

Työpaikan etsiminen oli työlästä, ja hän tuli pian huomanneeksi, ettei hänen kokemuksellaan saanut mahtavaa ammattia, eikä hänen koulutuksellaan saanut edes mahdollisuutta osoittaa kykyjään tai taitojaan.

”Mitä sinä etsit?” kysyttiin häneltä toimistossa, jonne hän oli tullut etsimään töitä. Pitkän käytävän seinät oli vuorattu sadoilla ja sadoilla hakemuksilla, joita nälkäiset työttömät tulostivat toimiston perällä olevasta tulostimesta.

”Etsin töitä, mitä vain”, Stepan vastasi. Hän tiesi, ettei hänen ansioluettelonsa ollut se kaikkein

paras paperinpalanen. Se oli lyhyt kuin käyntikortti, eikä se kiinnostanut ketään, ei edes tuota toimistovirkailijaa, joka oli kokenut työssään jos kaikenlaisia työttömiä ja muita kulkijoita. ”Se on aika laaja käsite, mitä vain. Mikä teidän nimenne on?”

”Stepan Piskacek”, hän vastasi uudestaan. Nyt tuo virkailija sai jonkinlaisen käsityksen, ikään kuin hän olisi tuntenut tämän jostakin tai kuullut joltakulta, koska hänen silmänsä kirkastuivat ja hänen katseensa sulii melkein pä viehättäväksi. ”No niin, Stepan. Katsotaan.”

”Tehkäämme niin”, Stepan sanoi ja pani merkille, että virkailijan katse muuttui kivikovaksi ja hän näytti taas tuolta julmalta ihmiseltä, jonka tarkoitus oli vain heittää sinut lokaan. ”Älä viisastele, poika. Juuri tuollaiset eivät saa töitä, koska eivät arvosta mitään. Luuletko sinä, että minä olen tämän tiskin takana omasta halustani?”

”Olen pahoillani, jos pahoitin mielesi, mutta

olen vain niin täynnä tätä tilannetta”, Stepan sanoi ja näki, kuinka naisvirkailijan katse pehmeni. ”Mitäpä tuosta. Onko sinulla ansioluetteloa?”

”Ei minulla ole sellaista”, Stepan sanoi. Hän tunsivatatsanväännteitä, mutta ei jännityksestä, vaan silkasta surusta. ”En ole käynyt kouluja, eikä minulla ole minkään alan koulutusta.”

Virkailija poistui hetkeksi pois huoneesta, ja Stepan ajatteli, että kohta tulisivat vartijat ja kantaisivat hänet kadulle. Hän oli varma, ettei saisi minkäänlaista työtä. Luovuttaminen kävi mielessä, mutta eihän sitä voinut olla täysin varma. Sitten nainen palasi pöydän taakse mukanaan muutama sivu paperia. ”Löysin sinulle puhelinmyyjän työtä.”

Tuon kuullessaan Stepanin henkinen romahdus oli lähempänä kuin koskaan. Edes yksin asuntoon jääminen ei tuntunut yhtä ahdistavalta. ”Hienoa”, hän sanoi, vaikka hänen olisi tehnyt mieli tyrmätä ajatus jo ennen aikojaan.

Stepan ei ollut koskaan tuntenut mielenkiintoa puhelinmyyntiä kohtaan. Joskus myyjät soittelivat, eikä hän ollut pitänyt sitä arvostettuna ammattina, eikä hän totisesti osannut arvostaa sitä tuolloinkaan.

Toimisto sijaitsi vanhassakaupungissa ja se oli pienehkö, viiden myyjän paikka. Pomo esitteli paikat, johon ei kulunut paljonkaan aikaa, sillä toimisto oli niin pieni ja ahdas. Jokaisella oli pieni loosi, tila, jossa oli pöytä, rullatuoli ja puhelin. Sermin seinät olivat vuorattu ohjeilla ja mainoksilla. Kokolattiamatto teki tilasta kotoisamman oloisen. Ilma oli pölystä sakeaa ja kaiken lisäksi patterit hohtivat liian lämmintä virettä.

”Kas, päästän sinut soittelemaan”, pomo sanoi. Tämä oli keski-ikäinen myyntitykki, jonka ruumis vaikutti olevan kuin käärmenaisella. Hänen ryhtinsä oli kumara ja lättänät rinnat kumaran selän kanssa saivat hänet näyttämään joltakin

loukkaantuneelta voimistelijalta. Hänen tummanruskea hiuskuontalo oli rehvakkaasti vapaana, mikä teki hänen päästään kuin linnunpesän. Nainen heilautti hiuksia otsalta pois silmiltä, ja osoitti pientä komeroa eteisen puolella. ”Tuolta saat lisää numeroita.”

Ensimmäiseen puheluun Stepan panosti kaiken osaamisensa. Hän silmäili ennen numeron valitsemista muutamaan otteeseen puolen sivun mittaista myyntipuhetta, jonka piti toimia apuna markkinoinnissa. Muuta ei tarvinnut tehdä, lukea vain ja olla vakuuttava. Ensimmäinen asiakas ei ollut kiinnostunut aikakauslehdistä, mutta suostui sen sijaan ostamaan Mökki-lehden. Ja pomo oli ylpeä. ”Sinähän alat oppia.”

Stepan oli puhelinmyyjä tasan kaksi viikkoa. Hänen rahansa alkoivat olla tiukilla. Ensimmäiseen palkkaan oli aikaa muutama hassu päivä. Hän myi yhteensä kolme lehteä koko tuona tylsänä ajanjaksona, jonka aikana hän mietti, oliko

Hijainen kuume on kertomus nykyajan syrjäytymisestä. Kirja kertoo nuoresta Stepan Piskacekistä, jonka elämä tuntuu heittäneen syrjälleen. Äitinsä menettämisen jälkeen hän ajautuu erilaisiin haastaviin tapahtumiin, jotka mullistavat hänen pirstaloituneen elämänsä.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi